

**O II TOMIE CZASOPISMA *FILOZOFIA I NAUKA*.
*Studia filozoficzne i interdyscyplinarne***

Zawartość II tomu czasopisma *FILOZOFIA I NAUKA. Studia filozoficzne i interdyscyplinarne* może wywołać błędne wrażenie teoretycznego eklektyzmu, jeśli optuje się za sankcjonowanym przez stulecia sztywnym podziałem filozofii na tradycje i szkoły filozoficzne, ponadto na dyscypliny filozoficzne, oraz jeśli traktuje się filozofię jako dziedzinę hermetyczną, impregnowaną od zewnętrznych wpływów.

Autorzy tekstów zamieszczonych w II tomie czasopisma odnoszą się do różnych tradycji filozoficznych, między innymi do francuskiej filozofii nauk, do powstałych i rozwijanych w Niemczech nurtów łączących epistemologię i metodologię z filozofią społeczną, do nowych wersji pragmatyzmu w badaniach nauki, post-analitycznej filozofii nauki (nawiązującej miazg z filozofią języka i z kognitywistyką oraz ponadto włączającej się w trend naturalizowania), do darwinizmu i neodarwinizmu, socjologizujących post-Mannheimowskich koncepcji nauki, szkoły lwowsko-warszawskiej, transcendentalizmu. Ta różnorodność pokazuje fakt oczywisty, jednak często zapomniany, że o nauce i w związkach z nauką filozofuje się na różne sposoby, w rozmaitych szkołach, a nawet sam epistemologiczny problem nauki nie ogranicza się w najnowszej filozofii do szeroko pojmowanych koncepcji analitycznych; wydaje się, że te są w defensywie.

Co znamienne i szczególnie ważne dla konstytutywnej idei czasopisma, znaczącej części przedstawionych samodzielnych rozważań oraz rekonstruowanych koncepcji zamieszczonych w II tomie nie fundują pojedyncze tradycje filozoficzne, lecz ich powiązane zbiory. W obrębie komparastyki różnych tradycji rekonstruuje się lub konstruuje powiązania, dopełnienia, lub wskazuje obszary komplementarne, często wbrew wyjściowym narzucającym się diagnozom ich niewspółmierności.

Ponadto w większości tekstów zamieszczonych w II tomie czasopisma zacieran są granice pomiędzy dyscyplinami filozoficznymi – epistemologią, ontologią, filozofią społeczną, filozofią umysłu, także implementującą badania kognitywistyczne, filozofią przyrody. Prowadzone rozważania z reguły obejmują różne dziedziny filozoficzne jako właściwe płaszczyzny dla podjęcia i rozstrzygnięcia stawianych problemów.

W końcu, większość zamieszczonych rozważań, bez wątplenia filozoficznych, wchodzi w interdyscyplinarne związki z nauką i ze światem społecznym, w tym z jego obszarami współustanawianymi przez naukę.

Ten pozorny eklektyzm, a w istocie synergiczna wielość wzajemnie przenikających się elementów na trzech poziomach (szkół i tradycji filozoficznych, działów filozofii, połączeń pomiędzy filozofią a nauką i światem społecznym) znamionuje najnowszą filozofię. Jest jej bodajże najistotniejszą *differentia specifica*. Symptomami są: ucieczka od sztywnych podziałów na szkoły filozoficzne i na dyscypliny filozofii, a także coraz konsekwentniejsze rugowanie przeświadczenia, że obecnie należy i można filozofować całkowicie autonomicznie, a więc w izolacji od pozostałej ludzkiej wiedzy, w tym naukowej, i od aktualnych problemów świata. Szkoły filozoficzne stają się intelektualnymi przedsięwzięciami otwartymi, asymilującymi treści wypracowywane zarówno w filozoficznych tradycjach wobec nich zewnętrznych jak i poza filozofią. Szkół i tradycji filozoficznych nie traktuje się jako nieprzekraczalnych, zamkniętych i raz na zawsze zastygłych teoretycznych królestw, lecz jako programy, które nieprzerwanie kształtują swą tożsamość (ta jest płynna, a nie sztywno ustanowiona) poprzez przejmowanie, ze stosownymi transformacjami, nowych idei pochodzących z zewnątrz. Na ogół bez jawnych manifestów czy deklaracji wkracza do filozofii przeświadczenie, iż poszczególne tradycje filozoficzne mogą i powinny wchodzić ze sobą w synergiczne alianse. Efektem tychże jest dialektyczny rozwój poszczególnych szkół i tradycji oraz ich heterogeniczny charakter, formowany w metafizycznych interakcjach.

Zanik podziałów na dyscypliny filozoficzne jest wcześniejszy niż przeciwstawianie się izolacji szkół. Unifikacja typów obszarów badawczych jest obecnie aprobowana w wielu kręgach filozoficznych, choć nie zawsze ma odpowiednio silne legitymizacje.

Koneksje filozofii z nauką i z rzeczywistością społeczną oraz traktowanie filozofii jako przedsięwzięcia interdyscyplinarnego (w sensie czerpania twórczego potencjału także spoza niej) ustanawiają płaszczyzny jej odchodzenia od izolacji. W specyficznym trendzie ku szczególnie rozumianej interdyscyplinarności realizuje się jeden z naczelných postulatów filozofii – dążenie do tworzenia wizji całościowych, wszechogarniających, zespalających różne perspektywy widzenia. Interdyscyplinarność rozpowszechniająca się w filozofii jest otwartością. Nie jest ona tożsama z rygorystycznym naturalizowaniem promowanym w niektórych kręgach filozofów i prowadzącym do zniknięcia autonomiczności filozofii, do jej rozplynięcia się w wiedzy pozafilozoficznej.

Tak więc teksty zamieszone w II tomie *FILOZOFII I NAUKI* ilustrują dokonujące się *in statu nascendi* metafizyczne przekształcenia najnowszej filozofii. Legitymizują przy tym – z konieczności w nader ograniczonym zakresie – te idee, które stały u podstaw utworzenia czasopisma.

Ważny dla ugruntowania niezbywalnej roli filozofii we współczesnym świecie jest fakt, że stanowi ona intelektualną instancję właściwą między innymi do rozważania aktualnych problemów cywilizacyjnych. Filozofia jest

arbitrem zdolnym do wysoce abstrakcyjnego, odideologizowanego i unikającego wartościowania reagowania na rozmaite problemy i wyzwania świata. Czyni to w sposób swoisty dla swej natury – poprzez zajmowanie zewnętrznych, aksjologicznie neutralnych perspektyw, dociekanie głębokich sensów rozważanych problemów, demitologizowanie, oświecające badanie podstaw, sieci powiązań, uwarunkowań i implikacji. W tym tomie *FILOZOFII I NAUKI* zamieszczamy rozprawy i głosy właśnie o takim charakterze – podnoszące kwestie aktualnie dyskutowane poza filozofią.

Prezentujemy mianowicie blok tematyczny *O potrzebie filozofii w uczelni technicznej* (zredagowany przez Profesora Marka Maciejczaka) włączający się w dyskusję o roli humanistyki w zinstrumentalizowanej, ztechnicyzowanej cywilizacji. Dyskusje zamieszczone w bloku mają ogólniejszy charakter niż wskazuje tytuł, pokazując, że filozofia ustanawia zawsze jak najszersze ramy dyskusji w swym dążeniu do całościowego, maksymalnie ogólnego i bazowego rozpoznania kwestii. Ten tom czasopisma włącza się ponadto, tekstem Profesor Zdzisławy Piątek, do aktualnie toczonych dyskusji pod szyldem *gender*.

W tomie znajdują się dwa teksty przełożone z języka niemieckiego oraz jeden z języka włoskiego. Wszystkie trzy wpisują się w cenny sposób w interdyscyplinarny krąg zainteresowań *FILOZOFII I NAUKI*. Pragniemy podziękować autorom tekstów: Profesorowi Gernotowi Böhme oraz Profesor Serenie Cattaruzzi za udostępnienie ich naszemu czasopismu poprzez nieodpłatne przekazanie praw autorskich.

Wiele zawdzięczamy recenzentom tekstów zamieszczonych w II tomie czasopisma. Ich pracochłonna kompetentna praca pozwoliła teksty udoskonalić; są oni w istocie współtwórcami tomu. Serdecznie im dziękujemy.

Zespół redakcyjny